

Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини
Факультет філології та журналістики
Кафедра української мови та методики її навчання

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

завідувач кафедри

доц. Валентина РОЗГОН

« 31 » 05 2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«УКРАЇНСЬКА НАУКОВА МОВА»

Галузь знань: 23 Соціальна робота

Спеціальність: 231 Соціальна робота

Освітньо-наукова програма: Соціальна робота (2023)

Умань – 2023

Робоча програма з дисципліни «**УКРАЇНСЬКА НАУКОВА МОВА**» для здобувачів вищої освіти спеціальності 231 Соціальна робота, третій (освітньо-науковий) рівень вищої освіти. освітньо-наукової програми «Соціальна робота (2023)».

Розробник: Григоренко Тетяна Володимирівна, доктор педагогічних наук, доцент

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри української мови та методики її навчання.

Протокол № 1 від «31» серпня 2023 року

Завідувач кафедри української мови та методики її навчання

 (Валентина РОЗГОН)

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні науково-методичної комісії факультету соціальної та психологічної освіти.

Протокол № ~~1~~ від «31» серпня 2023 року

Голова науково-методичної комісії факультету
соціальної та психологічної освіти
 (Галина БОНДАРЕНКО)

Пролонговано:

на 20__/20__ н. р. _____ (_____) «__» ____ 20__ р., протокол № __
(підпис)

на 20__/20__ н. р. _____ (_____) «__» ____ 20__ р., протокол № __
(підпис) (ПІБ)

на 20__/20__ н. р. _____ (_____) «__» ____ 20__ р., протокол № __
(підпис) (ПІБ)

на 20__/20__ н. р. _____ (_____) «__» ____ 20__ р., протокол № __

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
	денна	заочна
Вид дисципліни	основна	основна
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська	українська
Загальний обсяг у кредитах ЄКТС / годинах	3 / 90	3 / 90
Курс	1	1
Семестр	1	1
Кількість змістових модулів із розподілом:	3	3
Обсяг кредитів	3	3
Обсяг годин, у тому числі:	90	90
Аудиторні:		
Лекційні	12	2
Семінарські / Практичні	18	4
Лабораторні		
Самостійна робота	30	42
Індивідуальні завдання	30	42
Форма семестрового контролю	залік	залік

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Освітній компонент «УКРАЇНСЬКА НАУКОВА МОВА» передбачений структурно-логічною схемою підготовки фахівців третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти за спеціальністю 231 Соціальна робота, освітньою програмою «Соціальна робота (2023)», покликаний надавати здобувачам освітнього ступеня «доктор філософії» знання з української наукової мови, сформувати потребу в нормативному використанні засобів наукової мови для успішної презентації результатів наукової діяльності, набуття вмінь і навичок аналітичного опрацювання різних джерел наукової інформації, правильного використання мовних засобів залежно від сфери й мети наукового спілкування, створення якісних наукових текстів.

Мета курсу є формування у здобувачів освітнього ступеня «доктор філософії» поглибленого розуміння специфіки українського наукового мовлення, здатності фахово користуватися українською науковою мовою в її писемному та усному вияві; уміння ефективно використовувати знання з української наукової мови з метою написання дисертаційних робіт, наукових статей, анотацій за обраною спеціальністю.

Основними **завданнями** вивчення дисципліни є: забезпечити досконале володіння нормами сучасної української літературної мови та дотримання вимог культури усного й писемного наукового мовлення; розвинути вміння й навички продукувати якісні наукові тексти фахового спрямування; сформувати навички редагування, коригування та перекладу наукових текстів українською мовою тощо (зокрема, наукових текстів із галузі знань 23 Соціальна робота).

3. Результати навчання за дисципліною

Відповідно до освітньо-професійної програми із зазначеної спеціальності навчальна дисципліна має забезпечити:

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК01. Здатність розв'язувати комплексні проблеми на основі системного наукового світогляду, загального культурного кругозору та дотримання принципів професійної етики й академічної доброчесності.

Спеціальні компетентності (СК)

СК02. Здатність застосовувати сучасні електронні інформаційні ресурси, спеціалізоване програмне забезпечення у науковій та навчальній діяльності для моделювання процесів та прийняття оптимальних рішень у сфері соціальної роботи.

СК03. Здатність виявляти, ставити та розв'язувати задачі дослідницького характеру в сфері соціальної роботи; оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт та презентувати результати власних наукових досліджень.

СК05. Здатність здійснювати науково-педагогічну діяльність у вищій освіті.

Програмні результати навчання (РН)

РН01. Розв'язувати комплексні проблеми на основі системного наукового світогляду, загального кругозору; дотримуватися принципів академічної доброчесності та професійної етики.

РН05. Застосовувати сучасні електронні інформаційні ресурси, спеціалізоване програмне забезпечення у науковій та навчальній діяльності для моделювання процесів та прийняття оптимальних рішень у сфері соціальної роботи.

РН06. Мати передові концептуальні та методологічні знання у сфері соціальної роботи та на межі предметних галузей, а також дослідницькі навички, достатні для проведення наукових і прикладних досліджень на рівні останніх світових досягнень; критично аналізувати результати власних досліджень і результати інших дослідників у контексті усього комплексу сучасних знань щодо досліджуваної проблеми.

РН08. Здійснювати педагогічну та/або науково-педагогічну діяльність у закладах фахової передвищої та/або вищої освіти.

Розвинути базові soft skills: креативність, робота в команді, емоційний інтелект, взаємодія з людьми, саморозвиток, критичне мислення.

4. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль I.

Теоретичні засади курсу

Тема 1. Наукова мова як комунікативний феномен

Наука як вища форма інтелектуальної самореалізації особи. Зв'язок української наукової мови з іншими дисциплінами. Понятійний апарат курсу. Вимоги до особистості науковця. Авторське право. Наукова доброчесність і етика вченого. Посилання як сукупність бібліографічних відомостей про цитовану працю. Роль посилань у тексті, їх кількість і потреба. Вимоги до посилань. Цитування. Види цитат: цитати-тези або докази; цитати-аргументи. Загальні вимоги до цитування. Цитування з першоджерел. «Непряме» цитування. «Некоректне цитування» з наукових джерел. Компіляція і плагіат. Вияв рівнів мовної культури науковця (рівня мовної правильності, інтеріоризації, насиченості мовою, адекватного вибору, володіння фаховою метамовою. Виховання мовної культури науковця в Україні і за кордоном. Науковий ідіостиль. Діалогова позиція наукового наставника. Роль ученого-наставника у формуванні мовної особистості молодого дослідника. Основні соціальні фактори впливу на формування української мовної особистості педагога-дослідника.

Тема 2. Становлення і розвиток наукового стилю української мови

Розширення сфери діяльності людей як умова виникнення наукового стилю. Елементи наукового стилю української мови в давній книжній українській мові.

Наукові твори Київської Русі. Збагачення тематики наукових творів з філософії, риторики, історичної мемуаристики в кінці XVI – на початку XVIII ст. Розширення жанрового спектру (трактати, описи дослідів, огляди з певної галузі науки, літописи, хроніки та ін.). Наукові твори Острозької, Києво-Могилянської академії.

Особливості українського наукового тексту кінця XIX – початку XX ст.: полемічність, діалогічність, образність, комунікативно-прагматичні складові наукового викладу. Діяльність Наукового товариства імені

Тараса Шевченка: формування української наукової термінології. Мовна особистість ученого певної історичної епохи. Духовна енергія, життєстійкість, талановитість самотньої натури. установка на діалогове начало.

Новий стиль наукового мовлення у праці "Із секретів поетичної творчості" І.Франка. Домінанти наукової творчості у мовознавчих студіях О. Потебні, М. Драгоманова. "Десять заповідань простого писання і редагування" І.Огієнка. "Уваги до сучасної української літературної мови" О.Курило. Діяльність Термінологічної комісії при Українській академії наук.

Вироблення української спеціальної термінології в Інституті української наукової мови. Роль і місце лексикографії в розвитку наукової української мови.

Розвиток української наукової мови на сучасному етапі. Культура наукової мови кінця ХХ – початку ХХІ ст. (українська наукова мова у працях мовознавців і термінологів К.Городенської, С.Єрмоленко, С.Караванського, Т.Кияка, О.Кочерги, М.Кратка, Л.Мацько, Н.Непийводи, В.Перхач, Л.Полюги, О.Пономаріва, Р.Рожанківського, О.Сербенської, Л.Симоненко та ін.).

Змістовий модуль II. Культура писемного наукового мовлення

Тема 3. Загальна характеристика наукового тексту

Науковий текст як комунікативний блок. Структурні елементи наукового тексту. Функції структурних елементів наукового тексту (пояснення, обґрунтування, уточнення, доповнення, унаочнення та ін.).

Властивості і структурно-сміслові компоненти наукових текстів різних жанрів. Культура читання наукового тексту. Композиція писемного наукового тексту. Структурно-сміслові компоненти наукових текстів різних жанрів. Варіантність мовних норм у науковій мові.

Аспекти розгляду наукового тексту: змістовий, структурний, прагматичний.

Типи інформації: змістовно-фактуальна, змістовно-концептуальна, змістовно-підтекстова. Властивості наукового тексту: зв'язність (єдність теми, змісту, оцінки змісту, композиції, зв'язок речень, абзаців), цільність на рівні змісту, функції, форми, наявність меж тексту (початок і кінець), логічність.

Тема 4. Мовні засоби української наукової мови

Лексика наукового стилю. Широке використання слів з абстрактним значенням, термінологічної лексики, запозичених слів. Уживання слів у прямому значенні.

Цінність терміна в науковому тексті. Наукова термінологія. Основні вимоги до термінів: точність, асоціативність, варіативність та ін. Особливості синонімії у термінології. Відмінність термінів від професіоналізмів і професійних жаргонізмів. Доцільність використання у фаховому мовленні іншомовної лексики. Українські відповідники до запозичених термінів.

Лексичні помилки: змішування паронімів, мовленнєва недостатність і надмірність. Поняття «авторський термін». Основні способи термінотворення. Фразеологізована термінологія і кліше.

Уживання в науковому мовленні іменників II відміни чоловічого роду в родовому та давальному відмінках. Кличний відмінок іменників. Відмінювання українських та іншомовних прізвищ, імен, по батькові, географічних назв. Рід, число невідмінюваних іменників. Перевага відносних прикметників. Аналітична форма вищого і найвищого ступенів порівняння якісних прикметників. Особливості уживання займенників у науковому стилі. Норми вживання та відмінювання числівників. Інформаційне навантаження особових дієслів, стійких дієслівноіменникових сполук, дієслівних форм. Уживання прислівників у наукових текстах. Функціональний діапазон сполучників і прийменників. Видільні або обмежувальні частки у науковому стилі.

Граматичні помилки: помилки словотворення; в утворенні форм іменників, прикметників, займенників, дієслів.

Синтаксис наукового мовлення. Узгодження, керування, зв'язок між підметом і присудком. Прості ускладнені (однорідними, відокремленими, вставними членами) речення в науковому тексті. Помилки в побудові речень з дієприслівниковим зворотом, у реченнях з однорідними членами. Активні та пасивні конструкції на -но, -то на означення результативності. Уживання в наукових текстах односкладних речень. Особливості вживання складносурядних і складнопідрядних речень у науковому стилі. Форми передачі чужої мови (пряма, непряма мова, цитата) у науковому стилі.

Тема 5. Види наукових текстів

Різновиди наукових текстів: академічні, навчальні, енциклопедичні. Власне наукові тексти: науково-теоретичні і науково-експериментальні. Принципи відбору наукових текстів: змістовної насиченості і закінченості, наукової інформативності, новизни, доступності, проблемності.

Основні функції різножанрових наукових текстів: інформативна, епістемічна, комунікативна, перформативна, гносеологічна, когнітивна, функція впливу, аргументованого доказу, діалогічна.

Наукові тексти академічного підстилю (статті, дисертації, монографії).

Принципи укладання наукових текстів: принципи змістовної насиченості, наукової інформативності, новизни, змістової закінченості, проблемності. Авторський стиль наукового письма.

Тема 6. Композиція писемного наукового тексту

Поняття композиції в науковому тексті. Основні компоненти композиції. Заголовок наукового тексту. Номінативна, інформативна, експресивно-апелятивна функції заголовка.

План наукового тексту і його композиційні блоки: вступ, основна частина, висновки.

Принципи складання плану наукового тексту: членування тексту на смислові блоки; визначення основної думки кожного виділеного смислового блоку; формулювання пунктів плану. Графічна культура оформлення плану.

Поділ тексту на абзаци. Структурні, або композиційні види абзацу. Роль першого речення в абзаци. Смислова закінченість абзацу. Класична форма абзацу: формулювання теми, її розробка, висновки. Єдність змісту і логічна послідовність викладу. Зв'язок речень в абзаци і в тексті.

Тема 7. Компресія наукового тексту

Поняття "компресія", "мовна економія". Різновиди компресії наукового тексту: тези, конспект, реферат, анотація. Тези та їх види: прості, основні, складні, похідні, оригінальні.

Конспект. Особливості конспектування: опорні слова, способи викладу матеріалу, його структурування. Графічні засоби оформлення конспекту. Умовні позначення та скорочення.

Реферування наукового джерела, основні функції. Класифікація рефератів: за належністю до певної галузі знань, способом характеристики первинного документу, кількістю джерел реферування, обсягом або глибиною розгортання теми. План-макет поаспектного аналізу документу при реферуванні. Вимоги до тексту реферату. Основні способи реферативного викладу тексту (мовні кліше для підготовки реферату наукового джерела).

Анотування наукового джерела, мета, функції. Структура анотації. Ключові слова для анотації. Види анотацій. Мовні стандарти для складання анотації. Мовні орієнтири анотацій.

Змістовий модуль III. Культура усного наукового мовлення

Тема 8. Форми наукової комунікації (семінар, конференція)

Форми усної наукової комунікації: конференції, семінари, вебінари, майстер-класи, симпозіуми. Жанри усного наукового мовлення.

Композиційно-логічна побудова усної наукової доповіді, повідомлення, виступу. Основні структурні елементи виступу. Етапи підготовки наукового виступу (формування задуму, визначення мотивації виступу; тема, ідея, концепція виступу, вимоги до назви теми виступу; мета виступу).

Збір, систематизація, критичне осмислення науково-довідкового друкованого й електронного матеріалу.

Добір фактичного матеріалу (в т. ч. можливих таблиць, діаграм, графіків, схем тощо) до кожного пункту розробленого плану.

Візуальні засоби презентації наукового дослідження.

Електронні ресурси для створення інфографіки.

Редагування ключових слів, стилістичне оформлення виступу. Перевірка матеріалів виступу на відповідність основним вимогам; логіці викладу, точності інформації, чинним мовним/мовленнєвим нормам.

Тема 9. Культура наукового виступу

Монологічні (повіді, повідомлення, виступ) та діалогічні (наукова бесіда, дискусія) жанри усного наукового мовлення. Публічне виголошення промови. Психологічні і логічні паузи у виступі. Техніка мовлення, дихання, голос, дикція, темп, паузи, інтонація, наголос. Потенційна мова жестів. Використання власних голосових можливостей

Наукові конференції, наукові дискусії, творчі диспути як засіб вияву культури наукової мови. Дотримання регламенту виступу. Міміка і жестикуляція. Недоліки в усному науковому мовленні.

Правила коректного ведення дискусії. Наукова полеміка. Коректні полемічні прийоми. Вербальні і невербальні засоби встановлення і підтримки контакту оратора з аудиторією. Аналіз відповідей на питання аудиторії. Типові порушення норм у стилі викладу наукової роботи.

Суперечка як основа професійної дискусивно-полемічної мови. Роль "рецензента" на прес-конференції.

Етикет публічного захисту наукової роботи. Мовна поведінка здобувача (виклад зміст, переконання опонентів, вираження згоди /незгоди, вдячності).

5. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин									
	денна форма					заочна форма				
	усього	у тому числі				усього	у тому числі			
		л	п	інд.	с. р.		л	п	інд.	с. р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Модуль 1										
Змістовий модуль I. Теоретичні засади курсу										
Тема 1. Наукова мова як комунікативний феномен	5	2	2	-	2	7	1		2	4
Тема 2. Становлення і розвиток наукового стилю української мови	5	1	2	-	2	9			5	4
Разом за змістовим модулем I	11	3	4	-	4	16	1	-	7	8
Змістовий модуль II. Культура писемного наукового мовлення										
Тема 3. Загальна характеристика наукового тексту	5	1	2	-	2	5		1		4
Тема 4. Мовні засоби української наукової мови	11	2	2	3	4	11	1	1	5	4
Тема 5. Види наукових текстів	11	2	2	3	4	9			5	4
Тема 6. Композиція писемного наукового тексту	11	1	2	4	4	11			5	6
Тема 7. Компресія наукового тексту	7	1	2	-	4	6				6
Разом за змістовим модулем 2	45	7	10	10	18	42	1	2	15	24
Змістовий модуль III. Культура усного наукового мовлення										
Тема 8. Форми наукової комунікації	17	1	2	10	4	16		1	10	5
Тема 9. Культура наукового виступу	17	1	2	10	4	16		1	10	5
Разом за змістовим модулем 3	34	2	4	20	8	32	-	2	20	10
Модуль 2										
ІНДЗ	30	-	-	30	-	42	-	-	42	-
Усього годин	90	12	18	30	30	90	2	4	42	42

6. Темн практичних занять

№ з/п	НАЗВА ТЕМИ	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1.	Наукова мова як комунікативний феномен	2	
2.	Становлення і розвиток наукового стилю української мови	2	
3.	Загальна характеристика наукового тексту	2	1
4.	Мовні засоби української наукової мови	2	1
5.	Види наукових текстів	2	
6.	Композиція писемного наукового тексту	2	
7.	Компресія наукового тексту	2	
8.	Форми наукової комунікації	2	1
9.	Культура наукового виступу	2	1
	Разом	18	4

7. Самостійна робота

Самостійна робота студентів *денної форми навчання* полягає у систематичному опрацюванні програмного матеріалу, підготовці до практичних робіт, виконанні індивідуальних завдань тощо.

Керівництво самостійною роботою та контроль за виконанням індивідуального завдання здійснюється викладачем згідно з розкладом консультацій у позаурочний час.

На індивідуальну роботу студентам *заочної форми навчання* видається контрольна робота. Вимоги до її виконання, методичні вказівки і варіанти встановлюються методичними рекомендаціями до виконання контрольних робіт, які кожний здобувач вищої освіти отримує на кафедрі у період настановної сесії.

Перелік питань для самостійного опрацювання

№ з/п	Зміст навчального матеріалу	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1.	Виховання мовної культури науковця в Україні і за кордоном. Науковий ідіостиль. Діалогова позиція наукового наставника. Роль ученого-наставника у формуванні мовної особистості молодого дослідника. Основні соціальні фактори впливу на формування української мовної особистості педагога-дослідника.	2	4
2.	Історичний поступ наукової мови в Україні. Наукові твори Київської Русі. Збагачення тематики наукових творів з філософії, риторики, історичної мемуаристики в кінці XVI – на початку XVIII ст. Розширення жанрового спектру (трактати, описи дослідів, огляди з певної галузі науки, літописи, хроніки та ін.). Наукові твори Острозької, Києво-Могилянської академії. Особливості українського наукового тексту кінця XIX – початку XX ст.: полемічність, діалогічність, образність, комунікативно-прагматичні складові наукового викладу. Діяльність Наукового товариства імені Тараса Шевченка: формування української наукової термінології. Мовна особистість ученого певної історичної епохи. Духовна енергія, життєстійкість, талановитість самотньої натури, установка на діалогове начало. Розвиток української наукової мови на сучасному етапі. Культура наукової мови кінця XX – початку XXI ст. (українська наукова мова у працях мовознавців і термінологів К.Городенської, С.Єрмоленко, С.Караванського, Т.Кияка, О.Кочерги, М.Кратка, Л.Мацько, Н.Непийводи, В.Перхач, Л.Полюги, О.Пономаріва, Р.Рожанківського, О.Сербенської, Л.Симоненко та ін.).	2	4
3.	Властивості і структурно-сміслові компоненти наукових текстів різних жанрів. Культура читання наукового тексту. Композиція	2	4

	писемного наукового тексту. Структурно-сміслові компоненти наукових текстів різних жанрів. Варіантність мовних норм у науковій мові. Типи інформації: змістовно-фактуальна, змістовно-концептуальна, змістовно-підтекстова. Властивості наукового тексту: зв'язність (єдність теми, змісту, оцінки змісту, композиції, зв'язок речень, абзаців), цільність на рівні змісту, функції, форми, наявність меж тексту (початок і кінець), логічність.		
4.	Термін в науковому тексті. Наукова термінологія. Основні вимоги до термінів: точність, асоціативність, варіативність та ін. Особливості синонімії у термінології. Відмінність термінів від професіоналізмів і професійних жаргонізмів. Доцільність використання у фаховому мовленні іншомовної лексики. Українські відповідники до запозичених термінів. Частини мови у науковому мовленні. Уживання в науковому мовленні іменників II відміни чоловічого роду в родовому та давальному відмінках. Кличний відмінок іменників. Відмінювання українських та іншомовних прізвищ, імен, по батькові, географічних назв. Рід, число невідмінюваних іменників. Перевага відносних прикметників. Особливості уживання займенників у науковому стилі. Норми вживання та відмінювання числівників. Інформаційне навантаження особових дієслів, стійких дієслівноіменникових сполук, дієслівних форм. Уживання прислівників у наукових текстах. Функціональний діапазон сполучників і прийменників. Видільні або обмежувальні частки у науковому стилі.	4	4
5.	Класифікація наукового тексту. Принципи відбору наукових текстів: змістовної насиченості і закінченості, наукової інформативності, новизни, доступності, проблемності. Основні функції різножанрових наукових текстів: інформативна, епістемічна, комунікативна, перформативна, гносеологічна, когнітивна, функція впливу, аргументованого доказу, діалогічна.	4	4
6.	План наукового тексту. Принципи складання плану наукового тексту: членування тексту на сміслові блоки; визначення основної думки кожного виділеного смислового блоку; формулювання пунктів плану. Графічна культура оформлення плану.	4	6
7.	Реферування наукового джерела Реферування наукового джерела, основні функції. Класифікація рефератів: за належністю до певної галузі знань, способом характеристики первинного документу, кількістю джерел реферування, обсягом або глибиною розгортання теми. План-макет поаспектного аналізу документу при реферуванні. Вимоги до тексту реферату. Основні способи реферативного викладу тексту (мовні кліше для підготовки реферату наукового джерела). Анутовання наукового джерела, мета, функції. Структура анотації. Ключові слова для анотації. Види анотацій. Мовні стандарти для складання анотації. Мовні огріхи анотацій.	4	6
8.	Добір матеріалів до виступу. Збір, систематизація, критичне осмислення науково-довідкового друкованого й електронного матеріалу. Добір фактичного матеріалу (в т. ч. можливих таблиць, діаграм, графіків, схем тощо) до кожного пункту розробленого плану. Редагування ключових слів, стилістичне оформлення виступу. Перевірка матеріалів виступу на відповідність основним вимогам; логіці викладу, точності інформації, чинним мовним мовленнєвим нормам.	4	5
9.	Наукова дискусія. Правила коректного ведення дискусії. Наукова полеміка. Коректні полемічні прийоми. Вербальні і невербальні засоби	4	5

встановлення і підтримки контакту оратора з аудиторією. Аналіз відповідей на питання аудиторії. Типові порушення норм у стилі викладу наукової роботи. Суперечка як основа професійної дискусивно-полемічної мови. Роль "рецензента" на прес-конференції.		
Усього	30	42

8. Індивідуальні завдання

Індивідуально-дослідне завдання передбачає виконання завдань з відповідної наукової проблеми ОС «доктор філософії» для здобувачів вищої освіти спеціальності 231 Соціальна робота, третій (освітньо-науковий) рівень вищої освіти, освітньо-наукової програми «Соціальна робота (2023)».

Мета ІНДЗ: є виявлення вміння здобувачем самостійно виконувати наукове дослідження з обраної проблеми, демонструвати набуті під час навчання професійні компетентності в науково-дослідній діяльності, а саме:

- ступінь оволодіння теоретичними знаннями у освітній сфері;
- уміння узагальнювати та аналізувати наукові джерела і фактичні дані;
- здатність працювати з нормативно-правовими актами;
- уміння творчо використовувати сучасні методи дослідження, напрацьовані у галузях знань, сучасні інформаційні технології;
- здатність до забезпечення інноваційної діяльності в процесі виконання професійних (функціональних) обов'язків.

Зміст ІНДЗ: завершена практична робота у межах навчальної програми курсу, яка виконується на основі знань, умінь і навичок, отриманих під час лекційних і практичних занять і охоплює весь зміст навчальної дисципліни.

Результати ІНДЗ мають бути:

- належно оформленими (у вигляді наукової роботи на правах рукопису або електронній формі для презентації);
- апробованими (наукова публікація, участь у наукових конференціях, семінарах, творчих проєктах тощо).

ІНДЗ має виконуватися із застосуванням загальних засад та правил наукової етики та академічної доброчесності. При виконанні роботи здобувач зобов'язаний: з повагою ставитися до авторських прав інших осіб, дослідження яких він використовує при виконанні роботи; коректно застосовувати інформацію з інших джерел шляхом здійснення належного цитування; не допускати проявів академічної недоброчесності, серед яких академічний плагіат, фабрикація, фальсифікація тощо.

Види ІНДЗ:

- написання студентом протягом навчального семестру наукового статті на тематику, яку здобувач сам обирає і пропонує для обговорення і затвердження викладачу;
- складання конспектів прочитаного тексту;
- огляд дисертаційних досліджень за тематикою дисертації;
- підготовка до наукового семінару відповідно до завдань та тематики дисертаційного дослідження;
- підготовка повідомлень, доповідей та презентацій за проміжними результатами наукових досліджень;
- підготовка звітів про участь в науковому семінарі;
- підготовка і публікація тез доповідей, наукових статей; - участь в науково-дослідній тематиці профільної кафедри, підготовка повідомлень про отримані результати;*
- рецензування розділів дисертації, автореферату та інших видів робіт;
- підготовка звітів про результати участі в наукових та науково-практичних конференціях різного рівня;
- підготовка звітів про впровадження результатів наукових досліджень в практику.

9. Методи навчання

Методи навчання: словесні (розповідь викладача, бесіда, пояснення, робота з текстом), наочні (демонстрація реальних або зображених об'єктів, явищ і їх спостереження), практичні (вправи, завдання, тестування).

Технології навчання: репродуктивні, проєктні, інтерактивні, інформаційно-комп'ютерні, технології змішаного, перевернутого, дистанційного, контекстного навчання.

Інструменти ІКТ (PowerPoint, MOODLE, Google Meet, хостинг YouTube, месенджери (Viber, Telegram, корпоративна електронна пошта тощо).

10. Методи контролю

Поточний контроль здійснюється під час практичних і лабораторних занять, а також у дні проведення контрольних заходів, встановлених робочою програмою і графіком навчального процесу. При цьому використовуються такі методи поточного контролю:

- усне опитування;
- оцінювання презентації індивідуальних завдань;
- оцінювання виконання практичних робіт.

При виведенні підсумкової семестрової оцінки враховуються накопичені результати поточного контролю (середньозважений бал з отриманих за усі види робіт оцінок), а також результати підсумкової контрольної роботи. Підсумкова контрольна робота передбачає перевірку теоретичних і практичних знань, умінь і навичок здобувачів вищої освіти з усіх питань курсу.

На основі результатів поточного контролю і підсумкового контрольного заходу виставляється підсумкова семестрова оцінка.

11. Критерії оцінювання результатів навчання

Оцінювання академічних досягнень здобувача вищої освіти здійснюється відповідно до Положення про контроль та оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти в Уманському державному педагогічному університеті імені Павла Тичини (<https://udpu.edu.ua/navchannia/orhanizatsiia-osvitnoho-protsesu#navchalno-metodychna-dokumentatsiia>).

Засвоєння студентом теоретичного матеріалу з дисципліни оцінюється шляхом письмового / усного опитування / тестування у MOODLE тощо. Водночас оцінюється рівень практичних умінь шляхом виконання різноманітних аудиторних та домашніх завдань. Якщо студент отримав негативну оцінку з якогось виду роботи, то він повинен ліквідувати заборгованість в установленому порядку.

Підсумковий контроль проводиться у формі заліку.

Здобувачі вищої освіти мають можливість отримати знання з окремих тем курсу шляхом неформальної освіти і звернутися із заявою про перезарахування результатів неформальної освіти згідно з порядком визнання результатів, отриманих у неформальній-інформальній освіті (<https://udpu.edu.ua/navchannia/orhanizatsiia-osvitnoho-protsesu#navchalno-metodychna-dokumentatsiia>).

Усі учасники освітнього процесу повинні дотримуватися правил академічної доброчесності (Кодекс академічної доброчесності).

Критерії оцінювання усної відповіді

5 балів – здобувач знає зміст заняття в повному обсязі, ілюструючи відповіді різноманітними прикладами; дає вичерпно точні та зрозумілі відповіді без будь-яких додаткових запитань, наводить самостійно приклади й коментує їх; демонструє уміння застосувати набуті знання у нестандартних ситуаціях; вільно оперує будь-яким програмним матеріалом; не допускає фактичних помилок; відповідає виважено й науково обґрунтовано; викладає матеріал без помилок і неточностей; ґрунтовно й усебічно коментує завдання, виявляючи при цьому глибокі знання предмета; бездоганно виконує практичні завдання різного ступеня складності;

4 бали - здобувач знає зміст заняття в повному обсязі, ілюструючи відповіді різноманітними прикладами; дає вичерпно точні та зрозумілі відповіді, що подекуди потребують додаткових запитань, наводить самостійно приклади й коментує їх; демонструє уміння застосувати набуті знання у нестандартних ситуаціях; вільно оперує будь-яким програмним матеріалом; не допускає фактичних помилок; відповідає виважено й науково обґрунтовано; викладає матеріал з окремими неточностями; вправно виконує практичні завдання різного ступеня складності;

3 бали – здобувач знає зміст заняття та добре його розуміє, відповіді на питання викладає правильно, послідовно та систематизовано, але вони не є вичерпними, хоч на додаткові питання студент відповідає без помилок; спроможний здійснити лексичний, морфемний, словотвірний аналіз слів, однак допускає певні помилки; виконує практичні завдання, відчуваючи труднощі лише в найважчих випадках;

2 бали – здобувач знає зміст заняття на задовільному рівні; має прогалини в знаннях з теми; спроможний обговорювати завдання за допомогою додаткових запитань; виконує вправи, відчуваючи труднощі у простих випадках; неспроможний самостійно викласти думки, але на прямо поставлені запитання відповідає правильно;

1 бал – здобувач знає зміст заняття на незадовільному рівні; має прогалини в знаннях з теми; неспроможний обговорювати завдання за допомогою додаткових запитань; виконує вправи, відчуваючи значні труднощі у простих випадках; неспроможний дати відповідь на елементарне запитання;

0 балів – здобувач виявив безсистемні знання, не вміє виділяти головне і другорядне, допускає помилки у визначенні понять, не може використовувати знання при вирішенні практичних завдань; відмовляється відповідати.

Критерії оцінювання контрольної роботи

Загальний бал за контрольну роботу (усього – 10 балів) дорівнює сумі балів за кожне із завдань, яке оцінюється з розрахунку від 0 до 10 балів.

10 балів. Завдання виконано відповідно до його формулювання повністю. здобувач не допускає помилок, уміє застосовувати теоретичні положення до практичного завдання.

9 балів. Виконане завдання відповідає його формулюванню, завдання виконано в цілому правильно, але здобувач допускає незначні помилки, які суттєво не впливають на якість його виконання. уміє застосовувати теоретичні положення до практичного завдання.

8 балів. Виявлено повне знання програмного матеріалу, передбачене на рівні аналогічного відтворення, правильно виконано поставлене завдання, показано володіння практичними навичками, але допущено окремі несуттєві помилки.

7 балів. Завдання виконано лише на 2/3 правильно, здобувач недостатньо розуміє теоретичні положення, тому лише помилково застосовує їх до практичного завдання.

6 балів. Завдання виконано в цілому правильно, відповідно до його формулювання, але здобувач допускає помилки, які суттєво позначаються на якість його виконання.

5 балів. Завдання виконано на половину або з допущенням помилок, які позначаються на його якості, розумінні та застосуванні теоретичних положень до практичного завдання.

4 бали. Завдання виконано лише на 1/3 правильно, здобувач справився з поставленим завданням, але при цьому окремими навичками володіє невпевнено.

3 бала. Здобувач виконав завдання із допущенням суттєвих помилок, виявляє низький рівень сформованих здатностей застосовувати теоретичні положення під час виконання практичного завдання.

2 бали. Здобувач не розкрив теоретичні питання і не виконав практичні завдання. Виявив здатність до викладення думки лише на елементарному рівні.

1 бал. Здобувач не виконав завдання або виконав не відповідно до формулювання.

0 балів – виявлено повне незнання і нерозуміння навчального матеріалу і як наслідок цього – повну відсутність навичок як в аналізі матеріалу, так і у подальшому виконанні практичних завдань.

Критерії оцінювання індивідуального творчого завдання

15–13 балів – ілюстративний матеріал і текст презентації підібрано грамотно; у тексті доречно використані усі мовні засоби, що були вказані в завданні; завдання цікаві та оригінальні.

12–10 балів – ілюстративний матеріал і текст презентації написаний грамотно, але містить стильові недоліки; у тексті частково використані мовні засоби, що були вказані в завданні; завдання цікаві та оригінальні.

9–7 балів – ілюстративний матеріал і текст презентації має деякі орфографічні, пунктуаційні і стильові недоліки; мовні засоби, що були вказані в завданні використані частково або є недоречними у тексті; завдання є шаблонними та беззмістовними.

6–4 балів – ілюстративний матеріал і текст презентації має чисельні орфографічні, пунктуаційні і стильові недоліки; мовні засоби, що були вказані в завданні використані частково або є недоречними у тексті.

3–0 балів – використані матеріали мають часткове відношення до теми; представлена інформація не аналізується і не оцінюється; завдання не є оригінальним

Критерії оцінювання модульного тесту змістового модуля за № 1

Кількість правильно виконаних тестів	Відсоток правильних відповідей	Кількість балів
18-20	90-100	5
16-17	82-89	4
14-15	75-81	3
12-13	69-74	2
10-11	60-68	1
6-9	35-59	0,5
0-5	1-34	0,1

**Критерії оцінювання модульного тесту
змістового модуля за №№ 2 і 3**

Кількість правильно виконаних тестів	Відсоток правильних відповідей	Кількість балів
18-20	90-100	9,5-10
16-17	82-89	8,5-9
14-15	75-81	7,5-8
12-13	69-74	6,5-7
10-11	60-68	5,5-6
6-9	35-59	3,5-4
0-5	1-34	0-3

Критерії оцінювання підсумкового тесту

Кількість правильно виконаних тестів	Відсоток правильних відповідей	Кількість балів
36-40	90-100	9,5-10
33-35	82-89	8,5-9
30-32	75-81	7,5-8
28-29	69-74	6,5-7
24-27	60-68	5,5-6
14-23	35-59	3,5-4
0-13	1-34	0-3

Загальні критерії оцінювання результатів навчання

Оцінка за шкалою ECTS	Визначення	Оцінка за національною системою	Оцінка за системою в УДПУ
A	<p align="center">ВІДМІННО</p> <p>Здобувач має системні, дієві знання, виявляє неординарні творчі здібності у навчальній діяльності, користується широким арсеналом засобів доказів своєї думки, вирішує складні проблемні завдання, схильний до системно-наукового аналізу та прогнозу мовних явищ; уміє ставити і розв'язувати мовознавчі проблеми, самостійно здобувати і використовувати інформацію (наукова література, газетно-журнальні публікації, Інтернет, мультимедійні програми тощо), виявляє власне ставлення до неї, самостійно виконує науково-дослідницьку роботу; логічно та творчо викладає матеріал в усній та письмовій формах; розвиває свої обдаровання і нахили.</p>	відмінно	90-100
B	<p align="center">ДУЖЕ ДОБРЕ</p> <p>Здобувач вільно володіє вивченим матеріалом, застосовує знання в дещо змінених ситуаціях, уміє аналізувати і систематизувати мовознавчу інформацію, використовує загальновідомі докази у власній аргументації; висловлює стандартну аргументацію при оцінці дій, процесів, явищ; чітко тлумачить мовні поняття; здатен самостійно опрацювати навчальний матеріал, але потребує консультацій із викладачем; виконує творчі завдання.</p>	добре	82-89
C	<p align="center">ДОБРЕ</p> <p>Здобувач знає істотні ознаки мовних понять, явищ, закономірностей, зв'язків між ними, а також самостійно застосовує знання в стандартних ситуаціях, володіє розумовими операціями (аналізом, абстрагуванням, узагальненням тощо), уміє робити висновки, виправляти допущені помилки. Відповідь повна, правильна, логічна, обґрунтована, хоча їй і бракує власних суджень. Студент здатний самостійно здійснювати основні види навчальної діяльності.</p>	добре	75-81

D	ЗАДОВІЛЬНО Здобувач правильно і логічно відтворює навчальний матеріал; розуміє мовознавчі теорії і факти, установлює причинно-наслідкові зв'язки між ними; уміє наводити окремі власні приклади на підтвердження певних думок, застосовувати вивчений матеріал у стандартних ситуаціях, самостійно користується додатковими джерелами; частково контролює власні навчальні дії; правильно використовує мовознавчу термінологію.		69-74
E	ДОСТАТНЬО Здобувач має початковий рівень знань; знає близько половини навчального матеріалу, здатний повторити за зразком певну операцію, дію; описує мовні явища, процеси без пояснень причин, із допомогою викладача здатен відтворити їх послідовність, слабо орієнтується в лінгвістичних поняттях; має фрагментарні навички в роботі з підручником; самостійне опрацювання навчального матеріалу викликає значні труднощі; здатен давати відповіді на прості, стандартні запитання, виявляє інтерес до навчального матеріалу.	задовільно	60-68
FX	НЕЗАДОВІЛЬНО Здобувач фрагментарно відтворює незначну частину навчального матеріалу; має нечіткі уявлення про об'єкт вивчення; виявляє здатність елементарно викласти думку; може усно відтворити кілька термінів, явищ без зв'язку між ними.		35-59
F	НЕЗАДОВІЛЬНО Необхідна серйозна подальша робота, обов'язковий повторний курс. Відповідь студента при відтворенні навчального матеріалу елементарна, фрагментарна, зумовлена початковими уявленнями про предмет вивчення.	незадовільно	1-34

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Модуль 1 (поточне оцінювання)												Модуль 2 (ІНДЗ)	Підсумкова робота	Сума балів
ЗМ1			ЗМ2					ЗМ3						
15			30					30						
T1	T2	MT1	T3	T4	T5	T6	MT2	T7	T8	MT3	К.р.			
5	5	5	5	5	5	5	10	5	5	10	10	15	10	100

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ: НАЦІОНІЛЬНА ТА ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою	
	для заліку	
90–100	відмінно (A)	
82–89	дуже добре (B)	
75–81	добре (C)	
69–74	задовільно (D)	
60–68	задовільно (достатньо) (E)	
35–59	незадовільно з можливістю повторного складання (FX)	
1–34	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни (F)	

Основна

1. Онуфрієнко Г.С. Науковий стиль української мови. Київ: Центр учбової літератури, 2022. 424 с.
2. Колоїз Ж. Академічне письмо та риторика. Кривий Ріг, 2018. 196с.
3. Плотницька І. М. Основи наукового мовлення. Київ. Центр учбової літератури, 2022. 252 с.
4. Малюга Н.М. Нові стандарти українського письма. Київ: Каравела, 2022. 151 с.

Додаткова

1. Семенов О.М. Культура наукової української мови. 2-ге вид., стереотип. ВЦ «Академія», 2012. 216 с.
2. Шевчук С.В. Українська мова за професійним спрямуванням: підручник. Київ: Алерта, 2012. 696 с.
3. Мацько Л. І. Культура української фахової мови: навч. посібн. Київ: ВЦ «Академія», 2007. 360 с.
4. Мацюк З. Українська мова професійного спілкування: навчальний посібник. 2-е вид. Київ: Каравела, 2008. 352 с.
5. Український правопис / НАН України. Ін-т мовознав. ім. О. О. Потебні, Ін-т укр. мови ; ред. Є. І. Мазніченко [та ін.]. Київ: Наукова думка, 2010. 287 с.
6. Дудик П.С. Стилїстика української мови: Навч. Посіб. Київ: «Академія», 2005. 368 с.
7. Загнітко А.П., Данилюк І.Г. Українське ділове мовлення: професійне і непрофесійне спілкування. Донецьк: ТОВ ВКФ «БАО», 2004. 480 с.
8. Культура української мови: Довідник / За ред. В.М.Русанівського. Київ: Либідь, 1990. 304 с.
9. Симоненко Т. В. Українська мова за професійним спрямуванням. Практикум. Київ: «Академія», 2009. 272с.
10. Принципи рецензування – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://um.co.ua/11/11-7/11-75183.html>
11. Рецензування – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://sstc.kiev.ua/journal/ua/retsenzuvannia>
12. Корнева Н.А. Науковий дискурс: рецензія як окремий тип тексту. – Режим доступу: http://fif.at.ua/publ/avtori/korneva_n_a_barkar_u_ja/naukovij_diskurs_recenz_ija_jak_okremij_tip_tekstu/156-1-0-126
13. Графічні організатори: характеристики, типи та для чого вони призначені. URL: <https://uk.warbletoncouncil.org/tipos-de-organizadores-graficos-4596>
14. «8 безпрограшних способів зіпсувати презентацію». URL: <https://naurok.com.ua/post/8-bezprograshnih-sposobiv-zipsuvati-prezentaciyu>
15. «10 секретів створення успішної презентації для вчителів». URL: <https://naurok.com.ua/webinar/10-sekretiv-stvorennva-uspishno-prezentaci-dlva-vchiteliv>
16. «Ефективні презентації». URL: <http://gohigher.org/course-presentations>
17. Наумовець А. Віч-на-віч з аудиторією: дещо про «технологію» наукових доповідей, популярних лекцій, дисертаційних промов і конкурсних проєктів. Київ: Наук думка, 2003. 56 с.
18. Структурно-логічні схеми. Таблиці. Опорні конспекти. Есе. Навчальні презентації: рекомендації до складання : метод. посіб. для студ. / уклад. : Л. Л. Бутенко, О. Г. Ігнатович, В. М. Швирка. Старобільськ, 2015. 112 с.

13. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. Дистанційний курс в інформаційно-освітньому середовищі для студентів очної та заочної (дистанційної) форм навчання moodle: <https://dls.udpu.edu.ua/>
2. Інституційний репозитарій Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини: <https://dspace.udpu.edu.ua/>
3. Бібліотека Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини URL: <https://library.udpu.edu.ua/>

4. Неформальна освіта. Сайт факультету соціальної та психологічної освіти УДПУ імені Павла Тичини. URL: <https://is.gd/IjO2Ju>
5. Освітньо-наукова програма «Соціальна робота» третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти. URL: <chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://fspu.udpu.edu.ua/wp-content/uploads/2023/06/%D0%9E%D0%9D%D0%9F-%D0%A1%D0%BE%D1%86%D1%96%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%B0-%D1%80%D0%BE%D0%B1%D0%BE%D1%82%D0%B0.pdf>
6. Сайт наукового фахового журналу «Соціальна робота та соціальна освіта» Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини. URL: <http://srso.udpu.edu.ua/>
7. «Як ми говоримо» Бориса Антоненка-Давидовича. URL: <http://vak-my-hovorymo.wikidot.com/>
8. Чи правильно ми говоримо? Посібник Євгенії Чак. URL: <http://chak-chy-pravylno-my-hovorymo.wikidot.com/>
9. Культура мови на щодень. URL: <http://kultura-movy.wikidot.com/>
10. Ф.С. Бацевич. Словник термінів міжкультурної комунікації. URL: <http://terminy-mizhkult-komunikacii.wikidot.com/> Сайт наукового фахового журналу «Studies in Comparative Education» Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини. URL: <http://pps.udpu.edu.ua/>
11. «Як ми говоримо» Бориса Антоненка-Давидовича. URL: <http://vak-my-hovorymo.wikidot.com/>
12. Чи правильно ми говоримо? Посібник Євгенії Чак. URL: <http://chak-chy-pravylno-my-hovorymo.wikidot.com/>
13. Культура мови на щодень. URL: <http://kultura-movy.wikidot.com/>
14. Бацевич Ф.С. Словник термінів міжкультурної комунікації. URL: <http://terminy-mizhkult-komunikacii.wikidot.com/>
15. Мова – ДНК нації. URL: <https://ukr-mova.in.ua/>
16. Офіційний сайт української мови. URL: <https://ukrainskamova.com/>
17. Словник антонімів <https://antonimy.info/>
18. Гринчишин Д. Г., Сербенська О. А. Словник паронімів української мови. Київ : Вища школа, 1986.
19. Словник синонімів <https://synonimy.info/>
20. Словник української мови online. Томи 1-12 (А-ПІДКҀРЮВАЧ). URL: <https://sum20ua.com/Entry/index?wordid=1&page=0>
21. Словник української мови. Академічний тлумачний словник (1970—1980). URL: <http://sum.in.ua/>
22. Словник фразеологічних синонімів. URL: <https://cutt.ly/i2XLxBJ>
23. Словник: портал української мови та культури. URL: <https://slovyk.ua/index.php>
24. Словопис. URL: <http://slovopys.kubg.edu.ua/>
25. Тренажер з правопису української мови. URL: <https://webpen.com.ua/>
26. Український лінгвістичний портал. Український мовно-інформаційний фонд НАН України. <https://www.ulif.org.ua/>